

Gondolj a gyökerekre!

A XX. századi görög irodalomból

Mihalisz Ganasz

Országút

Ezen indult el
a fél haza
idegenbe

Szabó Antigoné fordítása

Hazatérés

Úgy köszöntöm az esőt
Ahogy a makacs tekintet fogadja a látványt
Hogy kirepüljön a sötét szobából
Szigorú sasmadárként
A saját partjai felé, saját tengere felé
A fél kafeneion a hullámokra hajol
Miként egy arcát kereső maszk
Miként a ma keresi a tegnapot
Mikor keresi a helyet, hol fáj a hazatérés

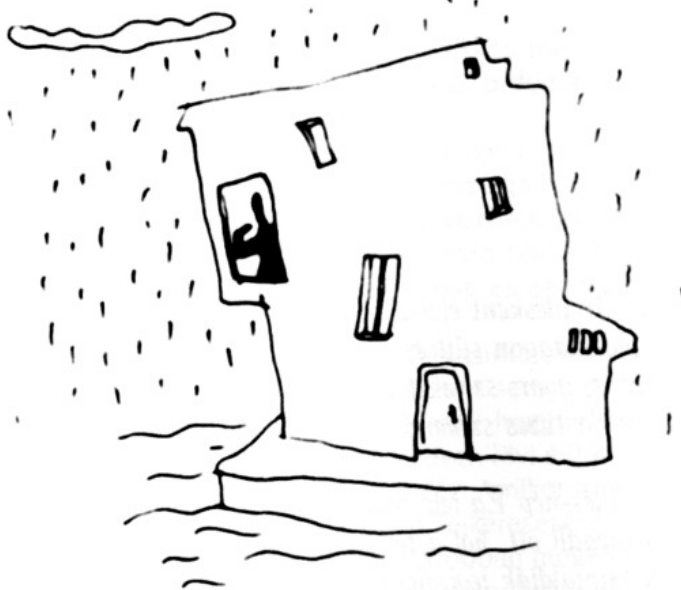
Úgy mentünk el, ahogy egy rémálom tűnik el
Hogy jöjjön egy másik
A hajó múlt nélküli folyamhoz hasonlított
Megérkeztünk egy városba melyet folyó vágott ketté
Melyet betakart a köd és egy nyelv
Mely sarlóként vágta ketté a szavakat
Keményen dolgoztunk, ahogy a sűrű tészta erjed
A langyos vízzel és a nehéz kovással
Néhányan visszatértek, hogy nyugtot leljenek
Mint a vágottszárnyú sirály egy kertben
És mások örökre ott maradtak
Ahogy a kivándorolt marad
A bezárt ajtó előtt
Vaktában forduló kulccsal

Haupt Erik fordítása

Jannisz Ritszosz

A gyökerek persze
Nem látszanak
De tudod,
Azok tartják a fát,
Ha igazságos akarsz lenni,
Gondolj a gyökerekre.

Szabó Kálmán fordítása

Szimosz Celepisz életének célja van...

Didimotího, falusi táj és téli hideg. Szimosz Celepisz magasra húzza a gallérját, és elindul a folyó felé. Leül a folyópartra, hátát egy magas, kiszáradt nyárfának támasztja és nézi a szemközti török partot. Sehol senki, még egy járőr sem tűnik fel. Sem a miénk, sem az övék. Erős cigarettát vesz elő, rágyújt. „Aisze, hol vagy?” – suttogja. „Aisze, Szimosz vagyok! Egyedül vagyok, elpusztulok!”

Senki nem felel neki. Ott ül. Nem számolja az időt, rá sem pillant az órájára. Csak cigarettázik és néz Cöpköy felé.

De ugorjunk vissza az időben öt évet. Nyugat-németország, Wuppertal. Szimosz Celepisz vendégmunkás. Von Paum futószalagján dolgozik. Hosszú csöveket tesz fel, a futószalagra, amelyek Nazimhoz, a törökhöz, mennek tovább, aki nagy alumíniumládákba pakolja őket. Mindannyian vendégmunkások, akik az alantasabb munkákat végzik von Paumnál. A kürt ebédszünetet jelez, Nazim kenyeret, sajtot, olajbogyót, rakit csomagol elő. „Szimosz!” – kiált oda neki. – „Gyere, pajtás!” Szimosz kelletlenül kászálódik fel. Sem a raki, sem Nazim nem vonzza különösképpen. Vonzza viszont Aisze, Nazim húga, huszonkét év körüli lány, kinek tűz gyúl a szemében, amikor Szimoszra néz. Szimosz ettől megmámorosodik, és kétszer körbejárja Nazim szűk szobácskáját. Mit érdekli őt a görög-török viszály, a ciprusi kérdés, és az ehhez hasonló? Neki csak Aisze jár a fejében. Nazim kimegy a dolgát végezni. Szimosz kettesben marad Aiszével a szobában. Odalép hozzá. Fogja a kezét, és gyengéden megcsókolja. Megcsókolja az ujjait. Maga felé fordítja a tenyerét. Liliomfehér kezecke. Azt mondja neki: „Szeni csok szevijorum, Aisze”. Ami azt jelenti, nagyon szeretlek. „Bende” – feleli Aisze. Ami azt jelenti, én is. Szimosz repes az örömtől.

És hogy addig a napig milyen volt az élete? Mindössze néhány szajhával volt kapcsolata még Didimotíhóban. De soha egyikük sem fogta meg ilyen gyöngéden a kezét. És ő sem csókolt még kezét soha, egyetlen nőnek sem! Csak az ő kezét. A kezeckéjét, amely egy este titokban egy cetlit nyomott a kezébe. Egy cím állt rajta: Von Aldor Strasse 13. 1. em., 10 órákor. Szimosz elment a címre, a szoba Aisze egyik barátnőjéé volt, aki egyedül lakott Wuppertalban. Aisze már várta. Ajtót nyitott neki, és lesütött szemmel kézen fogta, „Szeni szevijorum” – csak ezt mondogatta, bármennyire is szorosán és vadul ölelte Szimosz.

Aisze a Didimotíhóval szemben fekvő Cöpköyből való. A határok elválasztják őket, de Wuppertalban nincsenek határok. S egyik testnek a másikon nincsenek határai. Szimosz éjjelente mosolygott: „Ki tudja, hány nagyanyámat és ükanyámat gyalázták meg a török bejek Didimotíhóban, s lám, most az én asszonyom való az öveik közül.” Két évig tartott ez a história. Egy reggel Nazim váratlanul bejelentette: „Pajtás, két nap múlva megyünk haza! Ennyi elég volt, az öregeink betegek.”

Míntha fejbevágták volna. Szimosz még a testével sem tudott egy istenhózzádot mondani a lánynak. Csak a pályaudvarra kísért ki. Nazimot megölelte, s Aiszével kezet fogott. Nem bírta azt mondani neki: „Maradj!”, pedig a lány mélyen a szemébe nézett. Egy folyó volt a szeme. Az Evrosz volt, amely elválasztotta őket. De hogy? Hogy lehet egy folyót fehér cövekekkel a közepén kétfelé vágni, hogy ez a miénk, az pedig a tiétek? Hát ketté lehet szelni a vágyat?

Szimosz mélyen leszívja a füstöt. Amióta hazatért, életének célja van. Egy álmodt dédelget. Szeretné, ha háború törne ki. Hogy átkelhesen a határon. Hogy elmenjen Cöpköybe, és a megafonba kiabálja: „Aisze Akve jöjjön a térre!” Akkor odajön Aisze, ő ott áll géppuskával a kezében. A géppuskát ledobja a földre és megöleli Aiszét. Gyengéden megcsókolja a kezét.

Szimosz Celepisz Didimotíhóból. Mezőőr. Életének célja van.

Szabó Antigoné fordítása

